

знати і вміти *донести до учнів основи культури спілкування* (говорити мовою партнера, на позиціях “рівних”, виявляти інтерес до проблем співрозмовника, “активно” слухати, не порушувати етикету спілкування); вміти визначати різні стилі спілкування (співпраця, конкуренція, пристосування, компромісу, ліберальний, авторитарний та ін.) та їх характеристики. Саме від тактики педагога залежить, яку позицію займе учень у спілкуванні з ровесниками (толерантну чи авторитарну, конкуренції чи співпраці).

Таким чином, проблема формування комунікативної компетентності учня вимагає від педагога відповідних теоретичних знань, професійної майстерності, творчості, самоактуалізації особистості учня, пошуку особистісних форм стимулювання та заохочення, гуманізації навчання, моделювання особистісного змісту уроку літератури через використання принципу діалогічного співвідношення, урізноманітнення прийомів та видів роботи учнів на уроці, в основі яких співпраця і спілкування; уваги до культури спілкування учнів, посилення ролі мовленнєвої діяльності учнів на уроці літератури.

Література

1. Драйден Г., Вос Д. Революція в навчанні. — Львів: Видавництво “Літопис”, 2005. — 542 с.
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор педагогічних наук, професор С.Ю.Ніколаєва. — К.: Видавництво Ленвіт, 2003. — 273 с.
3. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т.Гром'як, Ю.І.Ковалів та ін. — К.: ВЦ “Академія”, 1997. — 752 с.
4. Освітні технології: Навч. посібник / За ред. О.М.Пехоти. — К.: “Видавництво А.С.К”, 2003, — 255 с.
5. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібн. / О.І.Пометун, Л.В.Пироженко. За ред. О.І.Пометун. — К.: Видавництво А.С.К., 2004. — 192 с.
6. Семиченко В.А. Психологія спілкування.— К.: «Марістр-5», 1998. — 152 с.
7. T.Stockwell. Accelerated learning in Theory and Practice, EFFECT, Lichtenstein, 1992.

Анотація

В статті розглядається педагогічна проблема формування комунікативної компетентності учасників на уроках літератури, підкреслюється значимість використання інтерактивних форм роботи на занятті як одного з шляхів соціалізації особистості учня через об'єкт.

Анотація

У статті розглянуто проблему формування комунікативної компетентності учнів на уроках літератури, підкреслюється значимість використання інтерактивних форм роботи на занятті як одного з шляхів соціалізації особистості учня.

©2007

Рекун Н.М.

МЕТА ПРОФІЛЬНООРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ У КОНТЕКСТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Реформування іншомовної освіти в Україні є складовою процесу оновлення освітньої системи. Ці зміни пов'язані зі створенням нових освітніх стандартів, оновленням навчальних програм, змісту навчально-дидактичних матеріалів, підручників, організації навчального процесу. Однією з вимог до змісту діяльності з навчання іноземної мови (ІМ) у 2006/2007 навчальному році є широке використання ефективних навчальних технологій за умови, що вони співвідносяться з вимогами програми, віковими особливостями учнів, їхніми інтересами [2, с.56]. Отже, сьогодні відбувається поступовий перехід на оновлений зміст та нову структуру загальної середньої освіти, зокрема формується мережа різнопрофільних класів у старшій школі.

Введення профільної освіти, відповідно до Концепції профільного навчання в старшій загальноосвітній школі (10-12 класи), передбачає реалізацію принципу особистісно-орієнтованого навчання, а також максимальну спрямованість на реальне життєве та професійне самовизначення випускників школи. Навчання має бути диференційованим за змістом та прогнозованим з урахуванням структури ринку праці та зайнятості для молоді. Потреба у профільно-орієнтованому вивченні ІМ старшокласниками актуалізує проблему конкретизації змісту ІМ та його методичної організації відносно різних напрямів профільного навчання. Так, суспільно-гуманітарний напрям на старшому ступені школи включає історичний, правовий, філософський, економічний профілі навчання.

Аналіз публікацій і досліджень, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Вхідження України до світової економічної спільноти як рівноправного партнера потребує від кваліфікованих фахівців економічної галузі та сфери бізнесу вільного володіння міжнародною мовою ділового спілкування, передусім англійською. Незаперечним є той факт, що факультети та ВНЗ економічного профілю залишаються одними з найпрестижніших та користуються великим попитом серед випускників шкіл, а контингент студентів цього профілю – наймасовіша соціальна група, яка потребує вивчення ділової АМ у професійних цілях. Водночас

дослідники проблеми навчання різних аспектів професійно спрямованого іншомовного спілкування майбутніх економістів (В.Д.Борщовецька, Ю.В.Дегтярьова, Н.Л.Драб, С.П.Кожушко, Е.В.Мірошніченко, С.В.Радецька, О.Б.Тарнопольський, О.М.Устименко) відзначають загальну для більшості студентів економічного профілю тенденцію – низький рівень підготовки з ІМ на початковому ступені навчання, який не відповідає рівневі В1+, а значить унеможливує перехід до обов'язкового курсу АМ для професійного спілкування [3:2]. Специфічним щодо підходів, цілей та змісту навчання ІМ у цьому аспекті виявляється положення, яке займає така ланка в системі професійної освіти як профільна старша школа, а саме старші класи економічного профілю. На нашу думку, саме науково обґрунтована організація профільно орієнтованого навчання ділової АМ учнями старших класів економічного профілю є однією з вихідних передумов ефективної професійної підготовки з ІМ фахівців-економістів.

Формулювання цілей статті... Мета даної статті – визначити специфіку та окреслити мету профільно орієнтованого навчання англійської мови (АМ) в старших класах економічного профілю.

Виклад основного матеріалу дослідження... Для визначення лінгвістичних та, безпосередньо пов'язаних з ними, методичних особливостей навчання АМ в старшій профільній школі ми акцентуємо увагу на такій окремій галузі як АМ для спеціальних цілей (English for Specific Purposes/ESP), що досліджує проблеми вивчення АМ не лише як загальноосвітньої дисципліни, а як одного із шляхів отримання знань за обраною спеціальністю. Ми погоджуємось з думкою, що ESP – це не специфічний мовний продукт, а підхід до навчання мови, оснований на потребах тих, хто навчається, а відбір змісту та методів зумовлюється аналізом цих потреб [7, с.19].

Слід зазначити, що поняття “англійська для спеціальних цілей” інколи інтерпретується як профільно-орієнтоване навчання АМ, що базується на врахуванні потреб учнів у вивченні ІМ, зумовлених особливостями майбутньої професії або навчальної спеціальності, в чому й полягає його головна відмінність від навчання мові для загальноосвітніх цілей та соціалізації [1, с.6].

У свою чергу будь-яке профільно-орієнтоване навчання конструюється на основі двох типів цілей – академічних (EAP/English for Academic Purposes) та професійних (EOP/English for Occupational Purposes або EVP/English for Vocational Purposes) [8, с.3; 7, с.16]. Профільно-орієнтовані курси для учнів/студентів більшою мірою відповідають академічним цілям як основі безперервної освіти, а профільно-орієнтовані курси для фахівців – професійним цілям, тобто є більш прагматичними [1:7]. Такий підхід допомагає окреслити мету профільно-орієнтованого навчання учнів старших класів економічного профілю як формування загальних навчальних компетенцій учнів старшої профільної школи, які готуються продовжувати навчання за обраним профілем. Курс профільно-орієнтованого навчання носить більш академічний характер і не є суто прагматичним, адже спирається на віддалені мотиви навчання ділової АМ учнями старших класів економічного профілю. Таким чином, принципова відмінність профільно-орієнтованого курсу для старшокласників від аналогічного курсу для студентів факультетів та ВНЗ економічного профілю полягає в тому, що в системі професійно спрямованого навчання він не є початковим етапом профільно-орієнтованого навчання, а виступає як підготовчий етап до вивчення ділової АМ, тобто для нього мають бути окреслені свої специфічні цілі, завдання та зміст навчання.

Академічні цілі навчання АМ, загальні для старших класів будь-якого профілю, потребують подальшої конкретизації відносно економічного профілю як об'єкту нашого дослідження. Аналіз сучасних тенденцій як у зарубіжній, так і у вітчизняній методиці навчання ESP показав, що найчастіше, розглядаючи структуру ESP, дослідники класифікують АМ для бізнесу та економіки (English for Business and Economics/EBE) як один із компонентів системи ESP [1, с.7; 7, с.16-17; 5, с.53]. Дійсно є слушним розподіл підсистеми EBE на три гілки АМ для фахівців кожної окремої спеціальності, а саме – для економістів, менеджерів та банкірів, але при такому підході залишається незрозумілою позиція загальнонавчальної ділової АМ (General Business English/GBE) щодо ESP, хоча на практиці саме GBE стала об'єктом для вивчення в рамках викладання курсів ESP.

Заслугує на увагу також позиція ряду дослідників проблеми навчання ESP, які наголошують на можливості відокремлення ділової АМ (Business English/BE) від усієї системи навчання ESP, акцентуючи специфічний характер саме цієї гілки ESP [8, с.97]. Не випадково у світовій педагогічній практиці ділова АМ вже виокремлена в особливий навчальний предмет, а, отже, потребує особливої методики її викладання [4, с.13]. Головна відмінність BE полягає передусім в особливій позиції, яку вона займає в системі навчання загальнонавчальної АМ (General English/GE) та різних варіантів ESP, а саме в характері предметного змісту навчання як своєрідного поєднання змісту, специфічного для окремої науково-технічної галузі (specific content), та змісту, загального для ситуацій ділового спілкування (general content) [6, с.3]. Англійську для бізнесу називають мовою для роботи (work language/ergolect), що функціонує передусім на лексичному рівні та на рівні взаємодії/транзакції, малоймовірно на рівні граматичному. Відмінність BE від інших ерголектів полягає у функції посередництва цієї мови (mediating language) між вузько-професійною мовою різних сфер ділової активності та мовою загальної маси людей. Отже, функціонування BE не відбувається виключно всередині певної соціальної

групи, що є зрозумілим з огляду на природу процесів бізнесу та комерції як таких, що спрямовані на взаємодію загальної маси споживачів з виробниками товарів та послуг.

Сучасні методичні дослідження проблеми показали, що на сьогодні існує єдина ділова АМ, своєрідна “надмова”, яка актуально або потенційно використовує всі засоби загальнонавчальної мови (через соціально-побутову сферу ділової комунікації), а також усі засоби “субмов” конкретних спеціальностей [4, с.16]. На нашу думку, саме підхід до ділової АМ з точки зору її універсальності та надмовного характеру, на відміну від підходів, згідно яких БЕ ототожнюється з ESP, дозволяє розглядати навчання ділової АМ як загальну мету профільно-орієнтованого навчання учнів старших класів економічного профілю.

Слід зазначити також, що з методичної точки зору вигідніше орієнтувати програми, підручники та курси ділової АМ на ділову АМ у вузькому розумінні, тобто так звану Business English Proper (BEP) – певне ядро, що є спільним для всіх можливих варіантів БЕ, але не входить ні в GE, ні в ESP конкретних спеціальностей [4, с.19] або за іншим визначенням загальнонавчальної ділової АМ (English for General Business Purposes/EGBP) [5, с.55], тобто General Business English/GBE. Таке зауваження є цілком слушним відносно курсу ділової АМ для учнів старших класів економічного профілю, адже переважна більшість цього контингенту старшокласників спрямована на подальше навчання за обраним профілем та планує свою майбутню професійну діяльність в сфері економіки та бізнесу взагалі, і звичайно на цьому етапі неможливо спрогнозувати, яка з безлічі “субмов” спеціальностей їм знадобиться у майбутньому, яку конкретну спеціалізацію вони оберуть.

Профільні старші класи, що функціонують як початкова ланка в системі професійної освіти, беруть на себе вирішення завдань допрофесійної підготовки фахівців, у тому числі через навчання ІМ, тому профільно-орієнтоване ІМ мови вимагає широкої професійної спрямованості/широкої спеціалізації (О.Б. Тарнопольський) курсу ділової АМ в старших класах економічного профілю. Мета профільно орієнтованого навчання старшокласників, як і студентів факультетів та ВНЗ економічного профілю, може також бути конкретизована як формування широкої професійно орієнтованої комунікативної компетенції в сфері ділового спілкування, яка забезпечує комунікацію за всіма загальними питаннями ділової активності, що охоплює BEP [4, с.28]. Та оскільки профільно-орієнтоване навчання старшокласників спрямоване передусім на подальше поглиблене вивчення ділової АМ та її спеціалізацію в системі вищої освіти, то у визначенні мети навчання в старших класах економічного профілю, які функціонують в системі загальноосвітніх шкіл/гімназій/ліцеїв, ми користуємось терміном “допрофесійна комунікативна компетенція”, яка передбачає крім широкої професійної спрямованості також допрофесійну підготовку фахівців економічного профілю, а значить не може повністю ототожнюватись з поняттям “початкова професійна комунікативна компетенція” (як мета навчання в коледжах та середніх професійних закладах) або “професійна комунікативна компетенція” (як мета навчання у ВНЗ).

Місце профільно орієнтованого навчання в старших класах економічного профілю в системі навчання АМ спеціального вжитку, що зумовлює мету спецкурсу ділової АМ на підготовчому ступені навчання, представлено нами у вигляді схеми на рис.1.

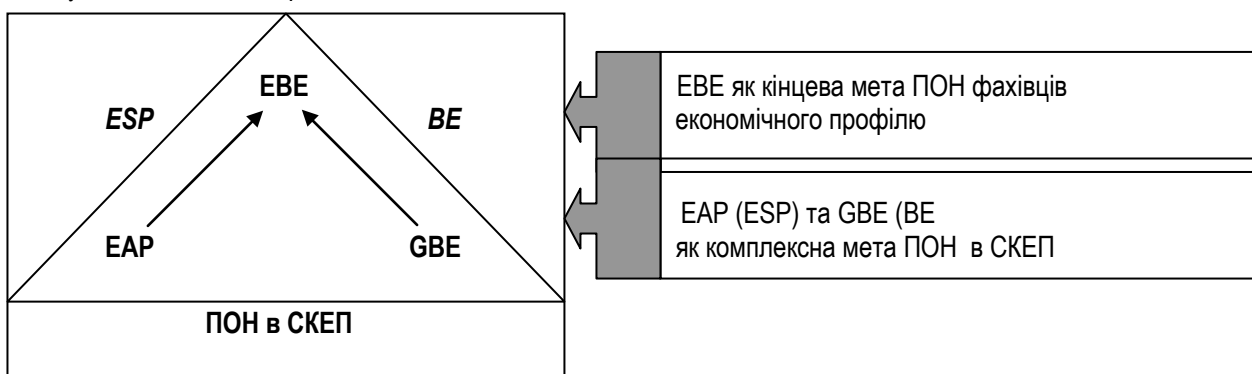

Рис. 1. Місце профільно-орієнтованого навчання учнів старших класів економічного профілю в системі навчання англійської мови спеціального вжитку

Умовні скорочення: ПОН – профільно орієнтоване навчання; СКЕП – старші класи економічного профілю; ЕАП – English for Academic Purposes; ГБЕ – General Business English; БЕ – Business English; ЕСР – English for Specific Purposes; ЕБЕ – English for Business and Economics.

Зважаючи на комплексний характер мети профільно-орієнтованого навчання в старших класах економічного профілю, ми вважаємо, що при конструюванні спеціалізованого курсу ділової АМ для старшокласників мають враховуватись, з одного боку, сучасні тенденції у викладанні ГБЕ, з іншого боку – ЕСР, які поширюються у тому числі на ЕБЕ. Щоб з'ясувати специфіку профільно орієнтованого навчання саме відносно контингенту учнів старших класів економічного профілю, нами був проведений порівняльний аналіз абсолютних

та змінних характеристик (absolute/variable characteristics) GBE, EBE як складової ESP та профільно орієнтованого навчання, виявлені риси спільності і відмінності досліджуваних процесів.

Абсолютні характеристики ESP (1 – аналіз потреб; 2 – спрямованість на кінцеву мету; 3 – спрямованість змісту на певну спеціальність та специфічна риса GBE – загальнопрофесійна спрямованість змісту) майже повністю тотожні особливостям профільно-орієнтованого навчання в старших класах економічного профілю та розглядаються нами як вихідні положення при конструюванні змісту курсу ділової АМ для старшокласників. Змінні характеристики ESP (4 – обмеженість щодо видів мовленнєвої діяльності (МД); 5 – контингент студентів; 6 – стартовий рівень володіння АМ; 7 – модель організації навчання) частково відповідають характеристикам профільно-орієнтованого навчання в старших класах економічного профілю та можуть враховуватись при розробці вищезгаданого спеціалізованого курсу.

Специфічні риси спецкурсу ділової англійської мови для старшокласників відносно курсів General Business English та English for Business and Economics

Англійська мова для бізнесу та економіки / English for Business and Economics

1. Перший обов'язковий крок у побудові курсу – аналіз потреб (needs analysis) студентів щодо цілей та конкретних завдань навчання.

2. Курс спрямований на кінцеву мету навчання (goal-directed) для роботи в певній галузі за конкретною спеціальністю.

3. Предметний зміст тісно пов'язаний з певною спеціальністю; передбачається формування спеціальних навичок та стратегій поведінки (specific content).

4. Курс може спрямовуватись на один або кілька видів МД залежно від прагматичних цілей навчання.

5. Контингент студентів – переважно спеціалісти (experts / job-experienced learners) та початківці (newcomers / pre-experience learners) без досвіду роботи в обраній галузі. Опора як на теоретичні знання, так і на досвід практичної діяльності студентів.

6. Курс доцільно розраховувати на студентів, які мають стартовий рівень володіння АМ не нижче за середній (intermediate / advanced level), тобто досягли рівня B1/B2.

7. Можливе обмеження в часі для викладення спеціалізованого курсу, що передбачає інтенсивне навчання в групах, або індивідуальні заняття.

Загальнонавчана ділова англійська мова / General Business English

1. Проводиться аналіз потреб студентів як спочатку, так і в ході вивчення ними уніфікованого курсу навчання.

2. Загальнопрофесійна спрямованість курсу на сферу ділової активності.

3. Спрямованість змісту як на певну спеціальність (specific content), так і на загальні вміння спілкування в ситуаціях ділової сфери (general content).

4. Спрямованість на розвиток навичок та вмінь у всіх видах МД.

5. Контингент – переважно студенти різнопрофільних (негуманітарних профілів) навчальних закладів, які вже обрали спеціальність, але не конкретну сферу ділової активності. Опора на теоретичні знання, що домінують над практичним досвідом студентів.

6. Стартовий рівень володіння АМ студентами має відповідати рівню B1+, інакше доцільно проводити корективний спецкурс для різнорівневих груп.

7. Курс побудований згідно програмних вимог до професійно орієнтованого навчання ділової АМ та робочої програми ВНЗ.

Ділова АМ для старшокласників

1. На початку та в ході основного курсу навчання пропонується перелік тем на вибір учнів.

2. Спрямованість на профіль навчання / на широке коло професій сфери економіки та бізнесу.

3. Інтегрований характер змісту для всіх курсів ділової АМ та обов'язкове включення психологічного компоненту для введення в спеціальність.

4. Розвиток навичок та вмінь у всіх видах МД (для предмету основного циклу занять); можливе обмеження щодо видів МД (для факультативів).

5. Учні СКЕП загальноосвітніх шкіл / гімназій / ліцеїв, які обрали профіль майбутньої професійної діяльності, але не конкретну спеціальність або сферу ділової активності. Відсутність досвіду діяльності в обраній сфері, опора на теоретичні знання учнів.

6. Можливий неоднорідний базовий рівень володіння АМ (в межах рівнів A1-B1). Курс орієнтований на кінцевий рівень випускників школи B1+.

7. Курс конструюється відповідно до кількості годин, передбачених державним та шкільним компонентом навчального закладу.

Таким чином, суттєва перевага спільних характеристик над відмінними рисами ESP, GBE та профільно орієнтованого навчання в старших класах економічного профілю доводить думку про спорідненість та однакову

природу процесів, що розглядалися, та необхідність орієнтувати профільно спрямований курс ділової АМ у старшій школі (передусім на рівні змісту) на зміст навчання GBE та EBE.

Слід зазначити, що при відборі змісту профільно орієнтованого навчання ділової АМ доцільно враховувати також низку додаткових характеристик ESP та GBE, що виявились найбільш суттєвими у контексті досліджуваної нами проблеми.

1. Роль ділової АМ як мови міжнародного спілкування зумовлює спрямованість змісту на формування навичок спілкування в сфері ділової активності носіїв мови (non-native speakers/NNSs) як з носіями мови (native speakers/NSs), так і між собою (NNSs з NNSs), що акцентує необхідність включення соціокультурного компоненту до змісту ділової АМ;

2. Змістовний аспект курсу ESP для початківців без досвіду роботи в обраній галузі, які потребують певних інструкцій щодо концептуальних положень та практичної діяльності, має більший ступінь узагальнення, а не спрямований на вузькоспеціалізований зміст. Якщо переважна більшість навчальних матеріалів для фахівців, що навчаються – автентичні фахові матеріали, то для початківців перевага надається матеріалам, що мають системний характер (посібники/підручники), та текстам з науково-популярної літератури сфери економіки та бізнесу.

3. Навчання ділової АМ орієнтоване на ділове спілкування, тобто учні вивчають ділову мову у діловій комунікації і через неї [6, с.3]. Це означає, що при доборі змісту ділової АМ в старших класах економічного профілю слід враховувати такі положення: процес навчання орієнтований на завдання (task-based) з різних сфер ділової активності, які учні повинні вирішувати, використовуючи англійську мову як засіб їх розв'язання; матеріал для навчання орієнтований на зміст (content-based), тобто ІМ вивчається через зміст інформації, яка належить до сфер бізнесу, управління, маркетингу тощо; матеріал для навчання тематично орієнтований (theme-based), тобто вся навчальна діяльність та інформація сфокусована у темах, які загалом відображають предметний зміст навчання [4, с.3-4].

4. Специфічним для ділової АМ є використання ділових ігор, методу проектів, усних презентацій, а також методів та прийомів відповідних профільних дисциплін, наприклад, менеджменту – розв'язання проблем (problem-solving), прийняття рішень (decision-making), командне вирішення завдань (team-building tasks), діагностичний метод (case studies) [6, с.12; 8, с.46-53].

Отже, визначення лінгвометодичних особливостей профільно-орієнтованого навчання ділової АМ в старшій школі ми провели з позицій підходу до навчання АМ, оснований на потребах тих, хто навчається, тобто з позицій АМ для спеціальних цілей / ESP. Аналізом потреб учнів старших класів економічного профілю зумовлюється подальше формулювання цілей та завдань, відбір змісту та методів для конструювання профільно-орієнтованого курсу ділової АМ для старшокласників. Такий спецкурс виступає підготовчим етапом вивчення ділової АМ в системі професійно спрямованого навчання фахівців.

З одного боку, мета профільно-орієнтованого навчання учнів старших класів економічного профілю передбачає формування загальних навчальних компетенцій, з іншого – конкретизується як вирішення завдань допрофесійної підготовки фахівців економічного профілю та подальше формування широкої професійно орієнтованої комунікативної компетенції в сфері ділового спілкування, яку охоплює загальнонавчана ділова АМ (GBE).

Висновки. Таким чином, мета профільно орієнтованого навчання ділової АМ старшокласників носить комплексний характер, тому при конструюванні змісту спеціалізованого курсу ділової АМ в старших класах економічного профілю мають враховуватись як сучасні тенденції у викладанні загальнонавчаної ділової АМ, так і специфіка навчання складової ESP – англійської для бізнесу та економіки/EBE як кінцевої мети профільно орієнтованого навчання фахівців економічного профілю. Конкретизація змісту профільно орієнтованого навчання ділової АМ учнів старших класів економічного профілю як основа варіативних форм організації навчального процесу виступає перспективним завданням у подальших дослідженнях проблеми профілізації на старшому ступені школи.

Література

1. Поляков О.Г. Профильно-ориентированное обучение английскому языку и лингвистические факторы, влияющие на проектирование курса // Иностранные языки в школе. – 2004. – № 2. – С. 6-11.
2. Про вивчення іноземних мов у 2006/2007 навчальному році // Інформаційний збірник Міністерства освіти та науки України. – 2006. – Липень. – № 19-21. – С.46-57.
3. Програма з англійської мови для професійного спілкування / Г.Є.Бакаєва, О.А.Борисенко, І.І.Зуєнок та ін. – К.: Ленвіт, 2005. – 119 с.
4. Тарнопольський О.Б., Кожушко С.П. Методика обучения английскому языку для делового общения: Учебное пособие. – К.: Ленвіт, 2004. – 192 с.
5. Dudley-Evans T., St John M.J. Developments in English for Specific Purposes. A multi-disciplinary approach. – Cambridge: Cambridge University Press, 1998. – 301 p.
6. Ellis M., Johnson Ch. Teaching Business English. – Oxford: Oxford University Press, 1996. – 237 p.
7. Hutchinson T., Waters A. English for Specific Purposes. A Learning-Centred Approach. – Cambridge: Cambridge University Press, 1993. – 183 p.

8. Robbins P. ESP Today: A Practitioner's Guide. – NY: Prentice Hall International English Language Teaching, 1991. – 146 p.

Анотація

Статтю присвячено проблемі профільно-орієнтованого навчання ділової англійської мови в старших класах економічного профілю. Теоретично обґрунтовано мету профільно-орієнтованого навчання у контексті англійської мови для спеціальних цілей та проаналізовано особливості конструювання спецкурсу ділової англійської мови для старшокласників.

Аннотация

Статья посвящена проблеме профильно-ориентированного обучения деловому английскому языку в старших классах экономического профиля. Теоретически обоснована цель профильно-ориентированного обучения в контексте английского языка для специальных целей и проанализированы особенности построения спецкурса делового английского языка для старшеклассников

©2007

Шевчик О.Г.

МОДЕЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ЗАСОБАМИ НАВЧАЛЬНО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЯ В УМОВАХ ЛІЦЕЮ БІЗНЕСУ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сьогодні в Україні тривають складні процеси становлення ринкової економіки. Поглиблюється на всіх рівнях інтеграція української економіки зі світовим господарством. Про це свідчить прагнення України вступити до Світової організації торгівлі, зростання зацікавленості з боку іноземних інвесторів до нашої економіки, власності підприємств, фондового ринку. Все це вказує про вихід на якісно-новий етап у розвитку економічної системи України, відкриваються нові горизонти її розвитку.

Відповідно нашій економіці потрібна нова генерація управлінців, підприємців, ефективних власників. Тобто потрібні люди з новою філософією бізнесу: “працювати тут, серйозно і надовго”, з новою культурою, етикою, цінностями, особистими якостями. Люди, які здатні мислити глобально (а не у межах свого маленького бізнесу), з новим баченням стратегічного розвитку сучасних компаній, які володіють основними поняттями та техніками оргуправління, озброєні основними економічними поняттями та схемами. Тому сьогодні актуалізується проблема економічного виховання підростаючого покоління, підготовки до продуктивної економічної діяльності. Економічне виховання учнів є важливою складовою шкільної економічної освіти, якій сьогодні, на жаль, приділяється значно менша увага, ніж навчанню економіці. Проблема економічного виховання учнів потребує глибокої наукової опрацювання та практичного вирішення в умовах переорієнтації системи освіти в цілому з формування знань на розвиток особистості.

Аналіз публікацій і досліджень, в яких започатковано розв’язання даної проблеми... Ряд авторів (С.В.Лукаш, А.С.Нисимчук, О.Г.Набока, М.П.Тименко, Л.І.Чеботарьова) розглядали в своїх роботах різні аспекти економічної освіти і виховання – цілі, завдання, зміст, форми, методи. Але досі не було представлено цілісного бачення моделі будови економічного виховання учнів на основі навчально-ігрової діяльності.

Формулювання цілей статті... На основі здійсненого аналізу науково-методичної літератури було виявлено основні вимоги до економічного виховання в сучасних умовах. Мета цієї публікації – продемонструвати можливості дотримання цих вимог на прикладі конкретної моделі економічного виховання учнів засобами навчально-ігрової діяльності, що реалізується в умовах Київського ліцею бізнесу.

Модель економічного виховання ми розробили у відповідності до положень Концепції профільного навчання в старшій школі, де виховання особистості виступає метою профільного навчання. Економічне виховання учнів засобами навчально-ігрової діяльності ми розглядаємо виходячи з наступного: економічне виховання здійснюється у процесі навчання учнів; діяльність економічного характеру – є основою навчання; діяльність учнів відбувається в імітованих (ігри, проекти тощо) та реальних умовах, відповідно таку діяльність пропонуємо назвати *навчально-ігровою діяльністю*; навчально-ігрова діяльність виконує виховні та навчальні функції, а в умовах школи *виховні* функції мають *пріоритетне* значення. Для забезпечення ефективного виховного впливу засобів навчально-ігрової діяльності необхідно враховувати психологічні особливості учнів підліткового та раннього юнацького віку.

Нижче наведемо опис моделі економічного виховання в умовах ліцею бізнесу, яка включає: цілі, принципи, основні етапи, засоби навчально-ігрової діяльності.

Формулювання цілей статті... Інтегруючи думку різних авторів (А.П.Зінченко, Р.С.Немов, Л.І.Паращенко, Л.І.Чеботарьова, ми дійшли висновку, що до основних *цілей економічної освіти та виховання засобами навчально-ігрової діяльності* слід віднести наступне:

- розвиток економічної культури, свідомості, мислення;
- розвиток базових, професійно значущих для економічної сфери особистісних якостей (прагнення до лідерства, потреби у досягненнях, вольових, комунікативних та організаторських якостей);